uit weten, wat Jeremia worden zou, maar gelijk het woord zoo vaak in de Schrift gebruikt wordt, een vooruit bestemmen en bepalen. God wijst Jeremia hiermede op Zijn eeuwig Raadsbesluit, waarin Hij van te voren Jeremia had uitverkoren om Zijn profeet te zijn. Zoo wordt het door Calvijn verklaard en ook de nieuwere uitleggers geven Calvijn hierin volkomen gelijk. »Jeremia's bestemming tot profeet van de volken, zegt Keil, berust op een raadsbesluit, dat God genomen had vóór Jeremia's ontvangenis en geboorte. Want niet alleen ons bestaan en leven heeft God in Zijn Raad van te voren bepaald, maar ook ons beroep op aarde. Dat geldt van alle menschen, maar bijzonder van hen, die Hij tot buitengewone instrumenten Zijner genade heeft uitverkoren«. En daarom kan ook hetgeen er op volgt: »eer gij uit de baarmoeder voortkwaamt, heb Ik u geheiligd«, niet zien op de heiligmaking in zedelijken zin of de wedergeboorte, maar moet het, gelijk dit door Calvijn en op zijn voetspoor door onze Statenoverzetters terecht geschiedt, verstaan worden de afzondering en verordineering tot het ambt. Dat het woord »heiligen« metterdaad in dien zin in de Schrift voorkomt, blijkt uit Exodus 29 : 44, waarheen onze Kantteekenaren dan ook verwijzen, want hier zegt God: »Ik zal Aäron en zijne zonen heiligen, opdat zij Mij het priesterambt bedienen«; het is duidelijk, dat deze heiliging hier niet een innerlijke heiliging is, maar een afzonderen uit het volk om Hem tot priester te zijn. Zoo nu is ook Jeremia van zijne geboorte »geheiligd« door God, d.w.z. afgezonderd uit het volk om zijn profeet te zijn.

Maar hoezeer aan Calvijn en onze Kantteekenaren moet worden toegegeven, dat dit »heiligen« hier ziet op de wijding tot het ambt, toch gaat Calvijn te ver, wanneer hij, blijkbaar op grond van het zoogenaamde paralellisme in de Hebreeuwsche poëzie, dit »heiligen« evenals het voorafgaande »kennen« laat slaan op het eeuwige Raadsbesluit Gods, en er niet anders in ziet dan dat God van eeuwigheid af Jeremia tot profeet verordineerd had. Want nog daargelaten, dat het woord heiligen in dien zin in de Schrift nooit gebruikt wordt, dient het paralellisme in de Schrift ook niet om tweemaal dezelfde gedachte, alleen met andere woorden, uit te drukken, wat een bloote tautologie zou wezen, die beneden de waardigheid der Schrift is, maar om die gedachte nader uit te werken, te verdiepen, in een ander licht ons te doen bezien. En zoo is het ook hier. Eerst zegt God de Heere, wat Hij gedaan heeft, voordat Hij aanving Jeremia te formeeren, d.i. vóór zijn ontvangenis, voor den eersten aanvang van zijn bestaan. Toen had God hem *gekend*, d.w.z. hem verordineerd om zijn profeet te zijn. En als daarna volgt: »eer gij uit moeders schoot voortkwaamt, d.w.z. eer gij *geboren* werdt, heb Ik u geheiligd«, dan moet dit laatste dus zien op een Goddelijke daad, die niet aan de ontvangenis, maar aan de geboorte voorafging. Toen God Jeremia formeerde, toen had Hij hem geheiligd om zijn profeet te worden.

Zoo eerst komt de rijke beteekenis van dit woord tot haar recht. Het »eer Ik u formeerde« dient hier niet als bloote tijdsbepaling, om aan te duiden, dat het »kennen Gods« van eeuwigheid was, maar legt tusschen dat Raadsbesluit Gods en dat formeeren van Jeremia in moeders schoot een oorzakelijk verband. Het is diezelfde God, die in Zijn eeuwig raadsbesluit Jeremia gekend en voorbestemd heeft om zijn profeet te zijn, die Hem wonderbaarlijk geformeerd had naar lichaam en ziel in moeders schoot, en hem voorbereid had voor den dienst, waartoe Hij hem bestemd had. Zoo dient dit woord Gods tot Jeremia om hem te bemoedigen, dit hooge en heerlijke ambt dat God hem schenkt, aan te nemen. Jeremia zelf moge zeggen: »Ach, Heere Heere Ik kan niet spreken, want ik ben jong« (vs. 6), maar God voorkomt hem door hem te zeggen, dat Hij, die hem uitverkoren had tot dit ambt reeds vóór de geboorte, hem ook toegerust heeft bij die geboorte met de gaven en krachten voor dit ambt noodig. Zoo krijgt dit: »eer gij uit de baarmoeder voortkwaamt, heb Ik u geheiligd«, eerst zijn vollen en diepen zin.

Bestond nu die voorbereiding voor het ambt alleen daarin, gelijk de oude Rabbijnen beweerden, dat God zulk een kindeke bijzonder ontwikkelde hersenen schonk, een dieper inzicht in de waarheid te krijgen, dan zou daaruit niet besloten mogen worden, dat Jeremia ook door geestelijke genade Gods reeds van moeders lijf af voorbereid was voor zijn taak. Maar al toonen ons de voorbeelden van een Bileam, een Saul, een Cajaphas, dat niet allen die »geprofeteerd« hebben, daarom kinderen Gods geweest zijn, toch is dit een uitzondering en althans bij de echte profeten van Israel, vooral bij een Jesaja en een Jeremia, gaat hun profetische roeping en werkzaamheid nooit buiten hun eigen geestelijk leven om. Een klinkend metaal en een luidende schel, gelijk Paulus dezulken noemt die wel de gave der profetie hadden, maar de liefde niet, waren zij zeker niet. Van hen gold veeleer: »Ik geloof, daarom spreek ik«. Om een goed instrument in de handen des Heeren te zijn, moest een Jeremia dus meer ontvangen dan een scherp verstand en een zekere gave van welsprekendheid; hij moest God kennen voor zijn eigen hart, in Zijn gemeenschap leven, Zijn kind zijn. En wanneer God de Heere nu verklaren komt, dat Hij Jeremia reeds vóór zijne geboorte tot dit ambt voorbereid had, dan ligt daarin ongetwijfeld een vingerwijzing, dat God niet alleen ambtelijke gaven hem had geschonken, maar ook zijn hart had bereid om Hem van kindsbeen te dienen en te vreezen. Jeremia was nog een jongeling, toen hij geroepen werd tot profeet, en al wat we van hem lezen maakt den indruk, dat hij toen reeds een kind des Heeren was. Zijn roeping tot profeet was niet het oogenblik van zijn bekeering, zooals dat bij Paulus het geval was, maar Jeremia heeft van kindsbeen af den Heere gevreesd.

Al beteekent het woord »heiligen« hier dus niet de wedergeboorte, maar de afzondering en voorbereiding voor het ambt als profeet, die voorbereiding is bij een profeet als Jeremia toch moeilijk denkbaar, wanneer we niet aannemen, dat daarbij ook persoonlijke genade aan hem bewezen is. En in zooverre heeft Ursinus dus geen ongelijk, wanneer hij, op grond van dit woord Gods, ook op Jeremia wijst als voorbeeld, hoe Gods genadewerk reeds vóór de geboorte in een kindeken kan aanvangen.

Maar ook afgezien daarvan ligt in dit woord Gods een rijke gedachte, die niet alleen voor Jeremia, maar evenzeer voor ons geldt. Want al is er van een roeping tot het ambt en een bijzondere voorbereiding daartoe natuurlijk niet bij al Gods kinderen sprake, toch geldt ook hier, dat hetgeen ons in de Schrift geopenbaard wordt, altoos tot onze leering en vertroosting is geschreven. Zoo wil God de Heere door dit voorbeeld van Jeremia ons leeren, dat, al roept Hij ons eerst op lateren leeftijd, Hij van eeuwigheid ons gekend heeft en verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te worden. Daarom heeft God reeds van onze geboorte af ons geheiligd, d. w. z. afgezonderd van de wereld om Zijn eigendom te zijn, gelijk onze Belijdenis zegt, en ontvangen we daarvan in den doop het zegel. En waar we geroepen worden om zijn priesters te zijn, die Hem zullen dienen, daar geldt evenzeer van ons, dat Hij, die ons formeerde in moeders schoot, reeds toen voor dien heiligen dienst ons voorbereiden kon door Zijne genade, gelijk Hij dit bij Jeremia heeft gedaan.

Dr. H. H. K.

Leestafel.

Dr. V. Hepp. Het is de laatste ure. Intreepredikatie gehouden op Zondag 8 October 1916 te Watergraafsmeer, Amsterdam. H. A. van Bottenburg.

Dr. V. Hepp, geboren 17 December 1879, studeerde aan onze Vrije Universiteit, waar hij ook, na in 1904 predikant in Antwerpen te zijn geworden, in 1914 promoveerde op een dissertatie over: Het Testimonium Spiritus Sancti. Den 12en Juli van dat zelfde jaar werd hij predikant te Klundert en thans is hij predikant te Watergraafsmeer.

Zijn daar op 8 October j.l. gehouden preek is er een welke, even als die in den bundel van Dr. de Moor, waarover ik het verleden week heb gehad, een uitzondering maakt op het: „een preek die overal goed is deugt nergens".

Het is daarom dan ook, dat ik er hier de aandacht op vestig.

„Het is de laatste ure", moge voor een intreepreek wat bevreemdend zijn, dit zal reeds minderen wanneer men bedenkt, dat de tekst ontnomen is aan de met: „Kinderkens! het is de laatste ure", aanvangende Schriftuurplaats 1 Joh. 2 : 18—21. En de bevreemding zal geheel verdwijnen wanneer men merkt, dat de prediker met deze eschatologische gedachte, met deze gedachte aan de Voleinding, welke in dat: „Het is de laatste ure" zit, wil karakteriseeren zijn bediening des Woords.

In het eerste van de drie deelen stelt hij zijn gehoor een drietal vragen waarop hij blijkbaar niet anders dan een bevestigend antwoord verwacht.

Na toch in enkele trekken te hebben aangegeven wat hij het „profetisch zelfbewustzijn" van Israëls profeten en Jezus' apostelen noemt, vraagt hij:

„Zijt gij met mij dan niet van oordeel, dat er nog te weinig apostolisch wordt gepredikt?"

„Dat de wederkomst van Christus ook in de Woord-bediening te zeer wordt geschoven naar de wijde verte?"

„Dat het profetisch zelfbewustzijn doorgaans den prediker niet genoeg bezielt?"

De laatste vraag is met dat „doorgaans" en „niet genoeg" voorzichtig gesteld.

Over het „genoeg" kan men, bij gebrek aan een algemeen geldige norm, verschillen, maar met het „doorgaans" staat men kortweg voor een niet te ontkennen feit.

Zeker, wat Hepp noemt het „profetisch zelfbewustzijn", iets wat ik liever zou noemen het „profetisch bewustzijn", het „weet-hebben der profeten van het voor Gods volk blij-eindigend wereldverloop" met wat daar aan voorafgaat en op volgt, deze geest der profetie bezielt wel zoo nu-en-dan den prediker, men denke slechts aan de prediking in de eerste weken na het uitbreken van den tegenwoordigen wereldoorlog, maar predikers en hoorders zullen wel niet beweren, dat deze bezieling een doorgaande, een continueele of aanhoudende is.

'n Zielkundige verklaring van dit feit ligt voor de hand, maar verklaren is iets anders dan waardeeren of beoordeelen. Wie, als Dr. Hepp, van oordeel is, dat de prediking een bepaald eschatologisch karakter behoort te vertoonen, die zal met dat nu-en-dan geen vrede hebben, en, gedachtig aan het „een zwaluw maakt nog geen lente", zal hij dat „niet-doorgaans" als minderwaardig beoordeelen.

Nu zou eenzijdigheid ook bij eschatologische prediking, en ik denk hier aan »het haastelijk bewegen worden« van het nog jonge Christendom te Thessalonika, zeker min gewenschte gevolgen kunnen hebben. Maar, ik heb het nog onlangs uit zijn eigen mond gehoord, en ik wist het ook wel, Dr. Hepp moet niets hebben van eenzijdigheid. Voor het dweipen, waarin de eenzijdigheid haar hoogtijd viert, met wien of wat ook, is z'n mentaliteit te bezonnen, zijn kijk op het leven te fris ch.

Wanneer hij dan ook meent, dat de prediking een eschatologisch karakter moet dragen, ben ik bij hem voor het preeken naar deze maxime allerminst bedacht. En mijn gerustheid op dit stuk zou, ware dit nog noodig, bovendien versterkt worden doordat hij, in het eerste deel zijner preek, van het »profetische zelfbewustzijn« spreekt als van het »profetisch element.«

En ongetwijfeld is het eschatologische een element, een bestanddeel, dat, naast andere, in de prediking niet mag ontbreken; dat als het er in ontbreekt, haar beroofd van wat zij niet missen kan en welke privatie dan ook, indien zij niet wordt gestuit, kortweg verderfelijk doorwerkt.

Het is een element met' minder constitueerend dan het »memento vivere« en het »memento mori.«

De beteekenis van deze intree-preek, dat wat haar niet alleen voor tijd en plaats, maar voor alle tijden en alle plaatsen deugen doet, is dan ook dat van uit de wijde verte weer zeer nabij schuiven van de wederkomst van Christus in de Woordbediening.

En daartoe moge deze prediker al bewogen zijn door de met smart verbonden gewaarwording van den volkerenkrijg in dezen »veelbewogen tijd«; door de lezing en overdenking van Dr. Kuyper's artikelen over de Voleinding; maar het diepste motief zal daarbij wel zijn geweest z'n christelijke broederliefde, die hem bij het zoeklicht werpen op het leven van eigen »tijd,« den blik scherpte om voor zijn broederen het gevaar te zien dat hen bedreigde van de *anti-christelijke* machten. Machten, die Hepp ook in de hedendaagsche geestelijke stroomingen onderkent.

En dit zeker terecht.

Wanneer hij, na het »zoo zijn ook nu vele antichristen geworden« van zijn tekst te hebben belicht, er op wijst, dat »het getal der antichristen in onze dagen onrustbarend is geklommen«, acht ik allerminst het: »Zij hitsen wetenschap en kunst, politiek en sociale actie tegen Christus op", 'n meer zeggen dan hij verantwoorden kan.

Dan niet alleen, dat het scherp-zien der liefde hem dat gevaar doet zien, de liefde zelf dringt hem ook er zijn broederen tegen te waarschuwen. In deze zijn intree-preek, zijn program van actie, staat: „voor hedendaagsche geestelijke stroomingen belangstelling vragen" en „afschilderen wat er verderfelijk, ja anti-christelijk in is." Volkomen doordrongen verklaart hij zich van het besef: „De prediking der laatste ure vergeet echter om het toekomstige het tegenwoordige niet."

En dat is dezen prediker toevertrouwd.

Want het moge, zooals hij zegt, „niet zijn bedoeling zijn, om door de bediening des Woords op de hoogte te stellen van het cultuurleven, van onzen tijd, maar wel om tegen verleiding te manen en te wapenen", maar omdat het cultuurleven ook van onzen tijd met wat er van menschelijk-zondig, doch ook van goddelijke-Gratie in is, van zulk een gemengd gehalte is, dient wie tegen de verleiding, welke er op zijn mede-christenen van uitgaat, wil manen en wapenen, zelf dat cultuurleven te kennen.

Ook hier toch geldt het Godswoord: „Zoo gij het kostelijke van het snoode uittrekt, zult gij als mijn mond zijn." (Jeremia 15 : 19).

En Dr. Hepp is een prediker, die het cultuurleven van onzen tijd kent. Indien ik dit niet reeds van elders wist, zou ik het ook aan de weet zijn gekomen uit die vele trekjes in z'n preek, die er mij bewijzende teekenen van zijn. Zoo, om slechts iets te noemen, in het slotwoord die blijkbare reminiscens aan het vers van Bilderdijk waaraan ook Dr. W. Leendertz in zijn mooie boekje over Levens-spanning herinnert,

Noch eine kleine Zeit,
So hab' ich gewonnen,
So ist der ganze Streit
Mit Eins zerronnen.

Het is in meer dan in een opzicht goed, dat deze preek, doordat zij gedrukt is, grooter kring kan bereiken dan dien voor welken zij is uitgesproken. G.

Officieele Berichten.

L. S.

Namens den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk alhier, verzoekt ondergeteekende vriendelijk, maar toch met eenigen aandrang aan de ouders, voor hunne kinderen, die naar elders gaan, doopattesten aan te vragen. Belijdende leden behooren dit zelf te doen.

Telkens merken we, dat dit niet geschiedt. Vooral heeft dit verzuim plaats bij doopleden, die als militair worden opgeroepen.

Wij hopen, dat aan dit verzoek voor de goede orde en vooral in het belang der kinderen zal worden voldaan.

J. A. G. de Waal,
Scriba v.d. Bijz. Kerkeraad.

Kampen, Nov. 1916.

Kort Verslag der Classis Vergadering »Klundert« op 8 Nov. 1916.

Na psalmgezang en lezing van Filip. 2 : 1—11 gaat Ds. Basoski als praeses voor in gebed en opent de vergadering.

Alle Kerken hebben wettig afgevaardigd en zijn door de primi of secundi vertegenwoordigd. Twee Kerken komen wegens reisgelegenheid wat later.

De vergadering keurt goed, dat de scriba en assessor der vorige vergadering heden nogmaals fungeeren. Ds. Nomes neemt dus 't scribaat weder waar.

De assessor vertolkt aan Ds. Basoski de blijdschap der Cl. over Z.Ew.'s besluit om te Moerdijk en in ons midden te blijven.

Ds. Nomes leest de Notulen der vorige vergadering die na goedkeuring zijn geteekend.

Ingekomen is weder een verzoek der Classis 's Bosch om vacatuur-hulp. Daar op verzoek der K.K. Klundert en Drimmelen haar respectievelijk 2 en 3 vacatuur Zondagen worden gegeven, zullen 2 Zondagen aan de vragende Classis worden toegestaan.

Voorts wordt van de mededeeling der Cl. Winschoten, een losmaking van een D. d. W. betreffende, kennis genomen.

Van de behandelde rapporten komt later in bespreking de Kas van Hulpbehoevende K.K. die op 't oogenblik, geholpen door den Cl. omslag *f* 32.42 in kas heeft, volgens rapport van br. L. Punt.

Aangaande den Evang.-arbeid worden enkele mededeelingen gedaan daar in 't pas verschenen jaarverslag een overzicht over geheel 't jaar is gegeven. De vraag: „Of alle Kerken dezer Cl. de extra collecte voor het te kort hielden," kon bevestigend worden beantwoord.

Gunstig en verblijdend luidt het rapport over den Evang.- en Zendingsdag in Sept. te Moerdijk gehouden. Aan de commissie van voorbereiding, aan de broeders en zusters te Moerdijk en den sprekers wordt hartelijken dank gebracht. Uit de thans gegeven mededeeling uit alle K.K. blijkt, dat het resultaat is: Een aangename indruk werd meegedragen; de zaak van Evangelisatie en Zending is verlevendigd; voor een volgende samenkomst zijn goede verwachtingen te constateeren. Met 't oog op dit laatste wordt de commissie voor voorbereiding bestendigd.

Rapport van de Kerkenvisitatie stemt over 't algemeen tot ootmoedigen dank aan den Heere en toont voortgaande deformatie noodig.

In betrekking tot de vraag over optreden van oefenaars, waarbij de bedoeling der Gen. Syn. 1914 is toegelicht, oordeelt de Classis, dat zulk een broeder door eene Classis geëxamineerd, van eene andere Classis, waarin hij wenscht op te treden, de noodige toestemming moet vragen en ontvangen.

Uit wat de visitatores rapporteerden bleek tevens, dat de steun voor Hulpbehoevende K.K. reeds grooter omvang heeft, dan de collecten voor dit doel thans geven. Waar de behoefte aanmerkelijk grooter wordt, besluit de Classis:

a. aan de kerken van haar ressort vóór elke Class. vergadering mededeeling te doen van het bedrag, dat deze naar percentage hebben op te brengen voor de kas voor Hulpbeh. K.K., als zij in dezen haar plicht willen doen;

b. aan elke Kerk over te laten, op welke wijze zij dit bedrag wil bijeenbrengen, in het vertrouwen dat zij, zoo uit de collecten niet dit bedrag wordt verkregen, het ontbrekende uit hare kas zal aanvullen." Eindelijk wordt nog gevraagd de visitatie voor Aug. te houden.

Benoemd worden vervolgens opnieuw of bij wijziging, tot: Class. correspondent, L. G. Goris, sec. Ds. W. T. v. Dam. K.K. voor tusschentijdsche approbatie en losmaking tot de e.v. vergadering: Fijnaart en Moerdijk. Dep. voor Kerkenvisitatie: D.D. J. J. Koopmans en W. T. v. Dam, sec. H. Hummelen en P. Nomes. Ad. Examina: Ds. v. Dam, Hummelen en Nomes. Voor Hulpbeh. K.K.: Ds. Koopmans en de oud. L. Punt en J. Korteweg Maris. Vóór vacatuurdiensten: Ds. H. N. Basoski, sec. A. L. Ruijs. Voor de Zending met Zeeland: Ds. W. T. v. Dam, sec. L. G. Goris. Quaestor: Ds. W. T. v. Dam, sec. oud. J. Korteweg Maris. Class. corresp. voor de Theol. School: D. P. Nomes. Corresp. voor Rhijnpruissen: Ds. A. L. Ruijs.

Des Quaestors boeken zijn door de kerk van Fijnaart nagezien en voor accoord geteekend. Aan deze kerk wordt opnieuw dit werk opgedragen.

Bij de rondvraag volgens art. 41 K.O. wordt hulp en advies aan enkele Kerken gegeven.

Wegens het late uur wordt punt 14 van het agendum aangehouden.

Voor een nieuw voorstel wordt aan Ds. Koopmans en oud. W. J. Zijlmans opgedragen, op de e.k. vergadering een advies en ontwerp voor te leggen. Wijl door uitblijven der correspondentie geen najaarsvergadering van de Zendingsdep. is gehouden, kan geen rapport worden uitgebracht.

De e.k. vergadering, samen te roepen door de kerk van Drimmelen, zal D.V. op nader te bepalen Donderdag in Februari om 11 uur te Klundert worden gehouden.

Toepassing van art. 43 is niet noodig. De korte mededeelingen voor het persverslag worden door den assessor gelezen.

Nadat in dankgebed de assessor is voorgegaan, sluit de Praeses de vergadering.

Namens de Classis,
L. G. Goris, *h.t. assessor.*

Buitenland.

N.-Amerika. Billy Sunday gadegeslagen. *(Slot).*

Wij hoorden behalve de twee bovengenoemde moraliteitspreeken tegen de zonden van onzen tijd een derde, die dan meer Evangelie-verkondiging zou zijn. Het was de bij de lezers van Sunday's preeken welbekende preek over Dr. Jekyll en Mr. Hyde, Stevenson's boek, waarin deze twee personen voorkomen als de twee namen waaronder een en dezelfde persoon een goed en een slecht leven leidde, achtte de Evangelist de meest dramatische commentaar op Paulus' woord van Rom. 7 en 8. Zijn tekst was Paulus' klacht: »Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?«

Zonder berwaar werd deze klacht van den wedergeboren Paulus, in wie een nieuwe en een oude mensch door de wedergeboorte gewerkt was, op alle menschen toegepast. Elk mensch heeft iets goeds en iets kwaads, iets hemelsch en iets duivels, een lam en een wolf in zich. Het komt er nu maar op aan, dat men de oude huid, het kwaad aflegt en het goede voet geeft. Over het al of niet doen hiervan beslist de mensch zelf, dat is »up to him.« Indien hij het kwade voet geeft, gaat hij naar de hel, indien hij het goede laat doorwerken, dan naar den hemel. Hij, Sunday zelf, heeft toen hij bekeerd werd, die oude huid afgetrokken en gezegd: ik ben er klaar mee — hij raadt nu ieder aan dat ook te doen. En ze kunnen dat doen als ze maar willen.

Neen, Bill, deze preek was niet »up to God's leaugue standard«

Daar was geen Evangelie in, daar was geen Christus in, daar was geen roepen tot boete en berouw in, daar was geen schuldgevoel over de zonde in. Het was van begin tot einde Arminianisme, het was Humanisme. Het was heidendom, Budhisme of wat ge het noemen wilt.

En wel was daar een beter besef in hem dat scheen hem te doen gevoelen, dat hij niet op het rechte spoor was en eens deed uitroepen: »Als gij niet in erfzonde gelooft, dan zijt ge een moraal idiot, een ass. enz.« Maar de heele preek moest geen anderen indruk maken, dan indien iemand er nog in geloofde, om hem dit geloof te ontnemen, want immers ieder mensch heeft het goede in zich en kan dat ontwikkelen en het kwade van zich doen.

En als hij naar den contekst verwees en begreep dat hij vast liep, daar Paulus in het volgende vers niet zichzelven voor zijn verlossing dankt, zooals naar de strekking van de preek de mensch zou moeten doen, en in Rom. 8 een heel ander fundament voor zijn verlossing legt dan zijn eigen wil — dan sprong Sunday er met een lichten sprong over heen, zeggende: »Ja, maar Paulus hield Jezus ook vast.«

Met kracht zocht hij den mensch duidelijk te maken, dat de verantwoordelijkheid op hem rust en dat hij zich daarvan niet kan en niet mag afmaken — en daarin waren we met je, Bill. Maar indien iemand denkt dat hij er is met een »it is up to you« en een »the will is supreme« en »thas your own will is the thing to determine whether God or Satan will be victorious with us" en indien hij de andere zijde der waarheid vermoddert en God in den hemel tot een ijdel toeschouwer maakt, alsof wij het ten slotte waren die de lijn trokken — dan zeg ik, Bill, dat zoo een is een moral imbecill, een idiot, een ass en een monkey. Als er geen andere beslissende factor was dan die van uw wil, Bill, dan waart gij er niet gekomen en kwam er niet één.

Voor de bekeerlingen die door zulk een preek als deze gewonnen worden daar geef ik, Bill, geen „three whoops on this side, etc." voor. En God ook niet. Want zijn woord veroordeelt ze.

De heele zaak is dat de man het wel meent, maar gelijk bij zoovele Amerikaansche predikers o zulk een gebrekkige kennis der waarheid hebben. De dingen liggen zoo onhelder en dooreen gemengd voor hen. En als ze dan hier of daar een stuk oprapen — want Billy's preeken zijn lang niet alle van hem zelven of geheel van hemzelven — dan weten zij niet te onderscheiden en zal men zuiver Unitarische kost voor Evangelieprediking uitgeven. Bill, neem dit nu eens van mij, uw welwillende Criticus, die een paar dagen dicht bij u zat; luister eens: Uw stem geeft het op. Bederf haar niet verder. Neem een paar jaar rust, ga naar Princeton, N. J., en laat u den weg daar onderscheidenlijker uitleggen.

O, dat er iemand ware die hem dit eens ernstig zeide. Gij editor van The Banner, gij reporters van Press en News of andere Engelsche bladen, neem deze boodschap over en breng haar door uwe bladen tot hem. Een persoonlijken brief zal, vrees ik de „censor" ophouden. En daarom, Bill, neem mijn welbedoelden raad langs dezen weg aan.

Blijf Billy Sunday — zoo heeft God u gemaakt — maar leer wat af en leer wat aan. Beide is noodig, Bill!"

— Ds. Hosper contra Ds. Hulst.

Bekend is het, dat velen bezwaar hebben tegen het formulier voor den H. Doop in de Geref. kerken; vooral het dankgebed bevat uitdrukkingen die weerspraak verwekken. In de Geref. Amerikaansche bladen is hierover een discussie ontstaan, waarin zich ook de nestor van de predikanten der Chr. Geref. kerk, L. J. Hulst, gemengd heeft. Hierover wordt het noodige in *de Hope*, orgaan van de Geref. kerk, gezegd door den predikant J. H. Hospers. Deze toont aan dat Ds. Hulst in *De Wachter* een Reïnonstrantschen grond voor den kinderdoop voorstaat. Van het Dankgebed sprekend, zegt Ds. Hulst, dat gedankt wordt voor de »genade aan de gemeente en de kinderen geschonken«. Maar die genade is niet anders dan eene belofte zonder werkelijken inhoud. De Doop is »eene »verbondshandeling" en »de belofte der eene partij" (God) kan nooit doorgaan, zonder toestemming der andere partij". Zoo laat Ds. Hulst zich hooren, daardoor uitsprekende, dat eerst wanneer de mensch zijne toestemming tot de verbondsbetrekking geeft en gelooft, er genade is, het hart zal komen. Ds. Hospers toont dan in *De Hope* aan, dat dit gevoelen strijdt met de Gereformeerde leer omtrent het Sacrament, als zijnde tot sterking van het aanwezig geloof. »Eene beschouwing die stelt, dat God onze kinderen tot zijne erfgenamen aannemen zal, ons in het bloed Zijns Zoons wasschen zal, strijdt met den aard van het Sacrament. Het dankgebed drukt duidelijk uit, dat die weldaden geschied zijn, en dit moeten wij alzoo stellen, totdat het tegendeel duidelijk blijkt. Voorts klaagt Ds. Hospers er over, dat Ds. Hulst zijn voorstelling niet zuiver wedergeeft, door te beweren dat hij zou leeren, dat de wedergeboorte in het bezit van iederen gedoopte is.

Ten slotte betoogt Ds. Hospers, dat de Arminiaan altijd nadruk legt op de menschelijke handeling. Insgelijks spreekt ook Ds. Hulst van wat God doen zal, indien de mensch eerst .... enz. De echte Calvinist legt den nadruk op de uitverkiezing en de daaruit vloeiende wedergeboorte. Een werk Gods is er geschied, en de Calvinist aanvaardt dat en zet het regel er op naar een regel dien God heeft aangewezen. De Methodist wil eerst zelf doen en zien. Geen wonder dan ook dat in Amerikaansche Kerken van allerlei naam geen ernst meer gemaakt wordt met den kinderdoop, want hoogstens is het maar een maatregel van iets, dat God later bij het gelooven van den doopeling doen moet. Men zou consequent zijn wanneer de kinderdoop prijsgegeven werd, en de doop eerst werd bediend wanneer iemand tot jaren van onderscheid gekomen is.

Wij verblijden er ons in, dat dit stuk in *De Hope* gedrukt werd, ook omdat Ds. Hospers verzekert, dat hij broeders in de heilige bediening van niet geringe bekwaamheid kent, die aan zijne zijde staan. Ook de overleden hoogleeraar Dr. Steffens was het gevoelen van Ds. Hospers toegedaan. Winne het in de kringen van de Gereformeerden en van de Chr. Geref. Kerk veld.

Gemengd Nieuws.

Herbouw van Fliedner's weeshuis te Madrid. De bekende predikant Georg Fliedner te Madrid zag zich dezer dagen genoodzaakt tot herbouw van het bouwvallig geworden weeshuis een hypotheek van 150.000 peseta's op te nemen. De Protestantsche Spanjaarden konden deze som niet bijeenbrengen en de vrienden in Duitschland waren van oordeel, dat de herbouw tot betere tijden moest uitgesteld worden. Maar reeds in 1914 stortte een muur van het huis, dat in 1870 door de hulp van de Gustaaf-Adolf vereeniging gesticht werd, in. Men kon dus niet wachten totdat het huis de verpleegde kinderen onder zijn puinhoopen begraaft. Tegenover deze hypotheek staat, dat voor 75.000 mark aan de Duitsche oorlogsleening werd deelgenomen. Men behoeft dus niet te vragen, of de predikant Fliedner zijn Duitsche afkomst verloochent.

Uit Palestina. De oogst is in Palestina dit jaar over het algemeen goed geweest. Er viel op den rechten tijd regen. Verleden jaar is het land geteisterd geweest door een sprinkhanenplaag, doch de meeste boomen die kaal gegeten waren, liepen dit jaar weder uit. In de waterarme bergstreken is tot den traagsten regentijd overvloed van drinkwater voorhanden. In het Jordaandal begon de korenoogst reeds in April, op de bergen in Mei. Daardoor kreeg de landbouwende bevolking verlichting van druk. Zij was voor eigen gebruik weer van gerst voorzien. Het koren moest echter in de eerste plaats dienen voor het leger, dat in groote kampen tot op de Egyptische grenzen vergaderd is.

Daarom zijn de hoogopgevoerde prijzen van dit graan maar weinig omlaag gegaan, zoodat de nood nog altijd groot is. Van buiten kan niets ingevoerd worden, daar de geheele kust door Fransche en Engelsche kruisers geblokkeerd is, om het land uit te hongeren.

De sprinkhanen hebben zich ook dit jaar in Februari en Maart vertoond. Groote vrees maakt zich van de geheele bevolking meester. Maar God was het land genadig en nam de plaag door een eenvoudig middel weg. Een krachtige Oostewind verhief zich en jaagde het geheele leger sprinkhanen in de Middellandsche Zee naar de Engelsche en Fransche kruisers, waar het omkwam.

Winckel.

Voor Kinderen.

VERLOREN DOCH NIET VOOR ALTIJD.

VIII.

Thuis en uit.

De tranen kwamen moeder in de oogen toen zij gelezen had wat Wulfert schreef. Waar zou zij zooveel geld als vereischt werd van daan halen? 't Was om wanhopig te worden. Ik kan u niet meer helpen, schreef zij terug. De eenige weg die overblijft is alles aan vader te zeggen. Die moet raad schaffen.

Hoe weinig had Wulfert er ook toe gevoelde, er schoot niet anders over dan moeders raad te volgen, te meer wijl vader hem geschreven had thuis te komen en zijn kamer op te zeggen.

In een korten brief biechte hij aan vader hoe de zaken stonden en welk een som hij noodig had. Voor eenig antwoord kwam het kort bevel dadelijk terug te keeren. Hoe de ontvangst was